

Др Душан Сп. Илић
Инспектор- просвјетник савјетник

**СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УЧИОНИЦЕ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ¹⁾
НАЈЗАПУШТЕНИЈИ ШКОЛСКИ ПРОСТОР
- Министарству просвјете, директорима и наставницима струке -**

Сала (дворана), опрема, справе, наставна средства прављене су за ученике, дјецу и омладину, али их често користе и одрасли(ји) (рекреативци, спортисти нижих рангова такмичења) који често оштећују, ломе и уништавају школски инвентар.

Заиста , ШТА СА САЛАМА ЗА ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ ?

Тако често "запиње" на самом почетку: реновирање школе (сале), пројектовања и градња школе, сале за физичко васпитање се, као по неком принципу, налази у другој фази изградње или реновирања.

У нашим салама се часови, активности одржавају од јутарњих до касних ноћних сати. Кроз сале. у току само једног дана, "прође" и по 500-700 корисника, да не кажемо "уживалаца". Салу користе ученици и спољни корисници- гости у току цијеле године.

ОДНОСИ СЕ СВЕ ШТО СЕ МОЖЕ ОДНИЈЕТИ

Сале, справе, наставна помагала, реквизити прављени су према узрасту дјеце и омладине, али њих користе и одрасли(ји) који већином не чувају исте него на њима искаљују бијес оштећујући их или ломећи. Није онда ни чудо када посјетом и увидом у рад школа **констатујемо** да је у сали поломљен прозор, рефлектор, шалтер, грлић цијалице, да не раде бојлери и тушеви, недостају или су "укочене" славине, да не раде вентилатори, нити се прозори могу лако отворити, сале и свлачионице се бришу само једном дневно, а о кречењу да не говоримо.

За вријеме викенда у салама се не дешава готово ништа,²⁾ отварају се од стране корисника без домара, подворкиње па и знања наставника физичког васпитања. Зато су нам сале пуне и празне. Из сале и спремишта се односи инвентар, дијелови справа, оштећују реквизити и наставна помагала. Понедељком сале личе на "ратиште" јер се суботом и недјељом одигравају утакмице у присуству публике. Најчешће видимо опушке, прашину, блато (јер гледаоци улазе у ципелама). Овај најдражи, можемо с правом рећи, простор ученицима се издаје и за ненамјенске сврхе, састанке, гласање, па чак и за свадбе и којекакве приредбе, славља и др. Има ситуација да се у сале може ући само изван улаза у школу, што погодује оваквим "приликама".

---

¹⁾ Илић, Д., Здански, И., Галић, М. (2009): Основе дидактике физичког васпитања, Комесграфика, Бањалука-Београд, стр. 218-220. Ради лакшег разумијевања у тексту рада задржан је назив "сале за физичко васпитање" јер је уобичајен термин присутан у пракси.

²⁾ Илић, Д., Паравац, Н. (2001): Неке одреднице стања физичког васпитања у основним и средњим школама Републике Српске као полазиште за унапређење рада, РПЗ, Бањалука, Зборник радова, стр. 121-128

Није боља ситуација ни са отвореним теренима и просторима око школе. Уз школу се окупља омладина из разних позитивних и негативних повода и ремети наставни процес. Постоје ситуације када се чак врши и провала објекта школе или кабинета наставника физичког васпитања и краду лопте и реквизити из школске справарнице или наставниковог кабинета. То говори кава смо средина и колико је чувамо. Врло често видимо запуштен и зарастао у трави и влази отворени терен- плочу гдје су неисправни и однешени обручи са табле, рукометни голови, стубови и мреже за одбојку. Јаме за скок удаљ или увис су празне или пуне отпадака и без оно мало пијеска дјечи срцу драгом. Статичне справе су лабаве што ствара опасност приликом њеног (спонтаног) коришћења за дјецу до 12 година

Ови простори нису заштићени, ограђени. Простор око школе користе возачи аутомобила, камиона, коњска запрега, стока, сви којима је потребна "пречица". Наставници, педагози физичке културе су у тим ситуацијама **немоћни** и често се отуђују од таквих ситуација и нелогичности. У неколико школа које сам посјетио и наставника којима треба помоћи због честих конфликата са оваквим лицима, групама, наша омладина и наставник се повлаче у сале или импровизоване просторе да наставе свој рад иако је вријеме за рад, како се само пожељети може. Има појава да су то ученици исте или сусједне(средње) школе који својим присуством нарушавају нормалну атмосферу у раду. Одржавање **сале и дворишта** је скупо. Школама се препоручује да сале издају и на тај начин обезбиједу средства за њихово функционисање. У том смислу се **претјерало**, па директори по свом мишљењу дају у закуп на коришћење просторе не консултујући при томе стручне активе наставника физичког васпитања. Новац који се убире користи се за остале потребе школе (не сале) и не намјенски. У уговорима са корисником се не види стварна цијена закупа. У рачуноводству школе не постоје књиговодствене картице сале на којима се виде приходи и расходи и на шта су утрошени. Има случајева да се узима и готов новац који сакупљају домари, радници рачуноводства па чак и директори. Према изјавама наставника дошао сам до закључка **да се новац од издавања сале најмање користи за одржавање сала и терена, поправке инсталација, одржавање хигијене, куповине справа и наставних помагала.**

КАКО ИЗДАВАТИ ШКОЛСКИ ПРОСТОР ?

Од сала школа има вишеструке користи, али се истовремено те сале доводе у такву ситуацију да су оне са хигијенског, естетског, радног и техничког становишта неисправне и да би их санитарна инспекција могла одмах и затворити. Било би чудно (не)затворити их. Сале су по неком правилу најзапуштенији дијелови школа. Онда није ни чудно да наша омладина (посебно у средњим школама) све више избјегавају наставу овог предмета, јер после часова немају гдје ни да се оперу, пресвуку и чисти оду на друге часове. Из својих службених посјета школама примјер једне учитељице је **непримјерен**. Ученицима је "дозвољено" да поредају, **одложе** своју гардеробу по патосу иако су имали клупе и вјешалице. У овом случају нема ни трага о васпитно-образовном задатку у (пред)припремном дијелу часа.

Издавање простора у школи (па и сала) требао би бити регулисан законом. Школски објекти су **власништво Владе** (Министарства просвјете) **дати на коришћење и управљање школама**. Да би се они издавали треба **сагласност** ресорног министарства. Средства се уплаћују на жиро-рачун власника. Овај законски пропис ријетко која школа поштује, али када се сале упропасте, онда школе траже

средства од Министарства просвјете и других субјеката који могу помоћи за њихову адаптацију и реализацију.

САЛЕ (за ФВ) СЕ МОГУ СЕ ИЗДАВАТИ ИЛИ БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ ИЗДАВАЈУ :

1. након добијања сагласности Министарства просвјете;
2. ако се не ремети нормално функционисање наставног процеса и ванчасовних активности;
3. Уговори се могу склопити највише за једну годину, али да се корисник придржава уговорених обавеза;
4. Уговор се може прекинути и прије утврђеног рока ако се корисник оглуши о кућни ред школе и од својих обавеза.;
5. Тренери, спортисти, рекреативци у салу могу улазити само у чистим патикама (за салу). Забрањено је пушење и уношење алкохола у салу;
6. У салама које немају гледалиште не могу се организовати такмичења уз присуство публике;
7. Корисници су обавезни да након коришћења сале доведу исту и справе у стање у каквом су је нашли;
8. Салу могу издавати само школе које обезбиједи службено лице (стално запослено у школи) које ће дежурати за вријеме вјежбања, тренинга, пазити на ред, понашање учесника и на крају закључати школу у ноћним сатима;
9. Корисник је дужан да обезбиједи спремачицу која ће у вечерњим или раним јутарњим сатима довести у ред салу, гардеробу и спортске терене. Финансијску надокнаду спремачици, или одговорном лицу обезбјеђује корисник сале.
10. Све штете које направи корисник сале дужан је да отклони одмах како се не би нарушавао наставни процес у школи.
11. Директор школе је дужан да упозна Школски одбор о издавању сале, уговорима, стању и техничкој исправности, користима и штети која се при томе јавља.

Једино се на овакав (и сличан) начин сале за физичко васпитање могу (са)чувати као школски простор у којем се остварују васпитно-образовни садржаји (задаци).

